

Latvijas Arhitektu savienības politikas pamatnostādnes

Pieņemts Latvijas Arhitektu savienības Padomes sēdē 2010. gada decembrī.

Dokumenta saturs

Ievads

1. Cilvēka apdzīvotās vides veidošana un uzturēšana
 - 1.1. Kultūrvēsturiskais mantojums un identitāte
 - 1.2. Arhitektūras kvalitāte
 - 1.2.1. Funkcionalitāte
 - 1.2.2. Ilgtspēja
2. Arhitekta profesionālās vides veidošana un uzturēšana
 - 2.1. Profesionālā izglītība
 - 2.2. Profesijas statuss
 - 2.3. Profesionālā konkurence
 - 2.4. Profesionālās organizācijas
 - 2.5. Profesijas un sasniegumu popularizēšana un pašnovērtējums
 - 2.6. Arhitekta loma sabiedrībā
 - 2.7. Latvijas Arhitektu savienības iekšējās vides veidošana un uzturēšana
3. Attiecības ar cilvēka apdzīvotās vides veidošanā iesaistītajām personām
 - 3.1. Pasūtītāji un īpašnieki
 - 3.2. Valsts un vietējās pārvaldes institūcijas
 - 3.3. Būvnieki
 - 3.4. Citas vides veidošanā iesaistītās profesijas
 - 3.5. Sabiedrība
4. LAS un vispārējās sabiedriskās tendences
 - 4.1. Globalizācija
 - 4.2. Tehnoloģiju attīstība
 - 4.3. Dabiskās vides saglabāšana
 - 4.4. Sociālekonomiskā attīstība

levads

Latvijas Arhitektu savienības (turpmāk tekstā – LAS) politikas pamatnostādnes (turpmāk tekstā – LAS politika) ir LAS dokuments iekšējai lietošanai, kas nosaka tās rīcības politiku jeb darbības prioritātes periodā starp kongresiem un pēc vajadzības tiek attiecīgi atjaunots. Politikā ir izteiktas nostādnes attiecībā uz galvenajiem arhitektūru ietekmējošajiem faktoriem, procesiem un parādībām, kā arī definēti šīs nostādnes nosakošie principi, uzsverot, ka kvalitatīvas cilvēka dzīves telpas veidošanas process, tajā skaitā viss, kas saistīts ar arhitektūru, ir sakņots radošuma, demokrātijas un ilgtspējas ideālos.

Pamatnostādnes LAS politikā formulētas tikai jautājumos, kuros starp LAS vēlētajiem pārstāvjiem pastāv ievērojama uzskatu sakritība, pretrunīgos un citus jautājumus atstājot tālākām diskusijām.

LAS politika formulēta profesionālās darbības, kā arī arhitektu sabiedrisko un sociāli orientēto aktivitāšu skatījumā. Tā atbilst prioritātēm, kas noteiktas arī citos stratēģiskajos un arhitektūras politikas plānošanas dokumentos:

- Latvijas Republikas attīstības plānošanas dokumentā “Arhitektūras politikas pamatnostādnes no 2009. līdz 2015. gadam”,
- t.s. Turīnas deklarācijā – Eiropas Arhitektu padomes (The Architects' Council of Europe, turpmāk tekstā – ACE) deklarācija par arhitektūru un ilgtspēju, kas pieņemta ACE Ģenerālajā asamblejā un galīgajā redakcijā pieņemta kā Pasaules arhitektu savienības (The International Union of Architects, turpmāk tekstā – UIA) Eiropas Arhitektu padomes deklarācija par arhitektūras un ilgtspējas politiku (ACE Declaration and Policy on Architecture and Sustainability UIA World Congress in Turin in 2008),
- LAS statūtos un kongresu lēmumos.

1. Cilvēka apdzīvotās vides veidošana un uzturēšana

1.1. Kultūrvēsturiskais mantojums un identitāte

LAS kultūrvēsturisko mantojumu uzskata par svarīgu faktoru, kas veido vietējo identitāti. Tā radusies kultūrvēstures un kultūras mantojuma ietekmē un ir apzināma, kopjama un attīstāma. LAS atbalsta un popularizē mūsdienīgu izpratni par arhitektūras un kultūrvēsturiskās vides saglabāšanu, izkopšanu un tālāko attīstību, kas pamatota tradicionālo vērtību respektēšanā, kā arī ilgtspējīgas domāšanas, saprātīgas pārmantojamības un gudri vadītas attīstības principos.

Nepieciešamā rīcība:

pieredzes apmaiņas organizēšana, mūžizglītības programmu attīstīšana, profesionālo diskusiju un semināru rīkošana u.tml.

1.2. Arhitektūras kvalitāte

LAS atbalsta un popularizē viedokli, ka gan arhitektūras darinājums, gan pilsētvide kopumā ir radošas un mākslinieciskas darbības rezultāts, kam jāapmierina cilvēka fiziskās un garīgās vajadzības un jāaptver apkārtējās vides izveidojuma estētiskos, materiālos, funkcionālos, tehniskos, socioloģiskos, ekonomiskos un ekoloģiskos aspektus. Kvalitatīva arhitektūra ir arhitekta radošajā darbībā tapusi telpa, būve vai forma, kas dod pievienoto vērtību videi un ilgtermiņa ieguldījumu vides attīstībā. Tai ir mākslinieciska, stilistiska vai citāda veida izteiksme, kas pauž arhitekta attieksmi pret uzdevumu un laiku un kura autora idejas un augstvērtīga izpildījuma dēļ var kļūt par sabiedrības atzītu kultūrvēsturisku vērtību. LAS uzsver, ka kvalitatīva arhitektūra, kvalitatīva un sakārtota dzīves telpa, kā arī sakārtoti būvniecības procesi uzlabo valsts ekonomisko situāciju, nodrošinot pievilcīgu vidi iedzīvotājiem, attīstītājiem un tūrismam.

Nepieciešamā rīcība:

pieredzes apmaiņas organizēšana, profesionālu semināru un diskusiju rīkošana, izglītības programmu attīstīšana, diskusiju kluba aktivizēšana, skašu un sacensību organizēšana u.tml.

1.2.1. Funkcionalitāte

LAS atbalsta un popularizē viedokli, ka viens no būtiskākajiem arhitekta darbības kvalitātes rādītājiem un arhitekta atbildība ir viņa veidotās vides laba funkcionalitāte, kas nodrošina ērtu un atbilstošu lietošanu, praktiskumu, lietderību un drošību.

Nepieciešamā rīcība:

pieredzes apmaiņas organizēšana, profesionālu semināru un diskusiju rīkošana, izglītības programmu attīstīšana u.c.

1.2.2. Ilgtspēja

LAS atbalsta un popularizē ilgtspējīgas attīstības pamatprincipus, iestājoties par to, ka jebkurās nozares un vides attīstības darbībās jāņem vērā dabas aizsardzības mūsdienīgu prasības un visu iedzīvotāju kopu intereses, kā arī jānodrošina resursu iespējami saudzīgu un ilgtspējīgu izmantošanu.

Nepieciešamā rīcība:

izglītojošu semināru un diskusiju rīkošana, pieredzes apmaiņas organizēšana, izglītības programmu attīstīšana, sadarbības veicināšana ar organizācijām, kas specializējas energoefektivitātes jautājumos u.tml.

2. Arhitekta profesionālās vides veidošana un uzturēšana

2.1. Profesionālā izglītība

LAS atbalsta un veicina visu līmeņu arhitektūras izglītības sistēmas attīstību, izglītības pieejamību un daudzveidību (akadēmiskā izglītība, pēcizglītība, sabiedrības izglītošana), kā arī veicina arhitektūras kā vides veidošanas mākslas izpratni visos pamatzglītības un vispārīgās izglītības posmos.

Nepieciešamā rīcība:

studiju programmu un procesa uzlabošanas veicināšana, izglītības pieejamības un daudzveidības veicināšana, studentu iesaistīšana LAS norisēs – semināros, izstāžu organizēšanā, sabiedriskajos pasākumos un tamlīdzīgi, tālākizglītības programmu izstrāde un īstenošana, sabiedrības informēšanas un izglītošanas programmas izveide un realizēšana u.tml.

2.2. Profesijas statuss

LAS iestājas par arhitekta kā reglamentētas profesijas statusa saglabāšanu un nostiprināšanu. LAS pastāvīgi rūpējas par pienācīgi augsta prasību līmeņa uzturēšanu profesijā, izstrādā profesionālo praksi regulējošus dokumentus (noteikumus, ētikas kodeksu un tamlīdzīgi), rūpējas par visu sertificēto arhitektu kvalifikācijas uzlabošanu un uzraudzību, kā arī praktiskām procedūrām šo prasību nodrošināšanai. LAS veicina profesionālās un sabiedriskās domas un visu iesaistīto pušu viedokļu izzināšanu un izvērtēšanu arhitektu profesionālajā vidē.

Nepieciešamā rīcība:

arhitektu sertificēšanas organizēšana un sertificēšanas procesa pārraudzīšana, tālākizglītības organizēšana, radot iespējas pastāvīgai profesionālās kvalifikācijas paaugstināšanai, profesionālo praksi regulējošu normatīvo aktu izstrādāšana (noteikumi, ētikas kodekss utt.), arhitektūras prakses datu bāzes izveidošana, konkursu organizēšana, piedalīšanās žūriju darbā u.tml.

2.3. Profesionālā konkurence

LAS iestājas par principiem, kas nodrošina godīgu konkurenci amata brāļu starpā un balstās uz ētikas pamatprincipiem un profesionāliem vērtēšanas kritērijiem. LAS pastāvīgi rūpējas par šo principu ievērošanu.

Nepieciešamā rīcība:

arhitektu ētikas kodeksa attīstīšana, piemērošana aktualitātēm, konkursu paraugolikumu izstrāde, skaidrošana un ieviešana, arhitektūras konkursu prakses uzraudzība, piedalīšanās žūriju darbā, konsultāciju un atbalsta sniegšana LAS biedriem un profesijas brāļiem ētikas principu skaidrošanā un piemērošanā praksē u.tml.

2.4. Profesionālās organizācijas

LAS sadarbojas ar citām nevalstiskām radniecīgu nozaru organizācijām un to apvienībām gan Latvijas, gan starptautiskajā mērogā, ciktāl tas nav pretrunā ar LAS politikas vadlīnijām un LAS

darbības prioritātēm, kā arī veicina šāda veida sadarbības paplašināšanos. LAS aktīvi un pragmatiski sadarbojas ar Igaunijas un Lietuvas arhitektu savienībām Baltijas Arhitektu savienību asociācijas (BAUA) ietvaros, risinot profesionālās prakses jautājumus, optimizējot līdzdalību starptautiskajās organizācijās un forumos un attīstot visas iespējamās sadarbības formas.

2.5. Profesijas un sasniegumu popularizēšana un pašnovērtējums

LAS ar savu darbību veicina arhitekta profesijas popularizēšanu kā Latvijas, tā starptautiskā mērogā. Tā dažādos veidos informē sabiedrību par savu biedru un Latvijas arhitektu aktivitātēm, darbiem un LAS kā profesionālās organizācijas darbību, kā arī organizācijas attieksmi pret sabiedrībā, valstī un pasaulē notiekošo un LAS pamatnostādņēm.

Nepieciešamā rīcība:

LAS mājaslapas izveidošana un uzturēšana globālajā tīmeklī, arhitektūras informācijas centra, kurā ir dati par arhitektu praksi, arhitektu reģistru un citām ziņām par profesiju, veidošana; sistemātiska informācijas par LAS pasākumiem, pieņemtajiem lēmumiem, aktuālajiem notikumiem, kā arī LAS biedru un profesijas brāļu sasniegumiem un veikumu izplatīšana publiskajā telpā visā valsts teritorijā un starptautiskā mērogā. Vietēja mēroga un starptautisku izstāžu organizēšana, cenšoties tās veidot kā ceļojošas izstādes, lai iepazīstinātu ar Latvijas arhitektu veikumu pēc iespējas plašāku auditoriju (gada labāko darbu skate, personālizstādes, grupu izstādes u.c.); iespējami plaša piedalīšanās starptautiskos pasākumos – Venēcijas biennālē, Londonas arhitektūras festivālā u.c.

2.6. Attiecības ar profesijas pārstāvjiem valsts publiskajā sektorā

LAS veicina arhitektu pakalpojumu plašu pieejamību visā valstī visiem sabiedrības locekļiem, sevišķu vērību pievēršot profesijas līdzdalības paplašināšanai un nodrošināšanai pašvaldību institūcijās.

Nepieciešamā rīcība:

LAS reģionālo grupu (kopu, sekciju, klubu, apvienību, grupu) izveides visā valsts teritorijā atbalstīšana ar mērķi palielināt arhitektu pakalpojumu pieejamību Latvijas pilsoņiem, apvienot profesionālos spēkus reģionos, paaugstināt profesionālās darbības kvalitāti, veicināt vienotu arhitektūras izpratni u.tml.

2.7. Latvijas Arhitektu savienības iekšējās vides veidošana un uzturēšana

LAS pastāvīgi rūpējas par organizācijas tradīciju saglabāšanu un attīstīšanu, dažāda veida palīdzības sniegšanu saviem biedriem un sociālās un saviesīgās dzīves organizēšanu. LAS nodrošina biedrus ar aktuālu likumdošanas, konkursu u.c. informāciju, iespēju robežās sniedz ar praksi saistītus pakalpojumus (piemēram, informē par standarta līgumu formu, projektēšanas izcenojumiem, pēcizglītību u.tml.) un pastāvīgi veicina jaunu biedru iesaistīšanu un uzņemšanu. LAS mērķis ir būt sabiedriskai organizācijai, kas apvieno lielāko daļu visu vecumu aktīvo Latvijas arhitektu un uztur profesijas standartus augstā līmenī.

Nepieciešamā rīcība:

rūpes par organizācijas tradīciju saglabāšanu un attīstīšanu, jaunu biedru uzņemšana, iespēju robežās sociālā atbalsta sniegšana LAS biedriem (pabalsti, apsveikumi jubilejās, izvirzīšana apbalvojumiem, informācijas piegāde), izklaides un saviesīgas dzīves pasākumu organizēšana nozīmīgos datumos, kā arī gadskārtu sarīkojumu un sporta un profesionāli izglītojošo pasākumu rīkošana (klubi, braucieni, slēpošana) u.tml.

3. Attiecības ar cilvēka apdzīvotās vides veidošanā iesaistītajām personām

3.1. Pasūtītāji un īpašnieki

LAS aizstāv uzskatu, ka pasūtītāja un arhitekta savstarpējās attiecības veidojamas, pamatojoties uz savstarpēju cieņu un LAS biedru ētikas kodeksa principiem. LAS veicina un sabiedrībā dažādā veidā popularizē labas vides veidošanas un saimniekošanas prakses principus.

Nepieciešamā rīcība:

semināru, mācību un konsultāciju organizēšana, labas prakses principu skaidrošana publiskajā telpā u.tml.

3.2. Valsts un vietējās pārvaldes institūcijas

LAS piedalās valsts un pašvaldību normatīvo aktu veidošanā un, izmantojot likumdošanas iniciatīvas tiesības, cenšas ietekmēt Latvijas valsts iestāžu darbību jautājumos, kas tieši attiecas uz arhitektūras jomu – praksi, izglītību, zinātni un arhitektu sociālo apstākļu nodrošinājumu un tiesību aizsardzību –, kā arī būvpolitiku un citus ar arhitekta darbu saistītos jautājumus.

Nepieciešamā rīcība:

pārstāvju deleģēšana līdzdalībai nozares likumu un citu normatīvo aktu izstrādē (Būvniecības likums, Vispārīgie būvnoteikumi, Arhitektūras likums, profesijas standarti, profesijas prakses noteikumi, teritoriju un pilsētu plānojumu dokumenti, saistošie noteikumi u.c.), pārstāvju deleģēšana valsts un pašvaldību organizāciju darba grupās (Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un attīstības padome, Rīgas pilsētas arhitektu kolēģija, ministriju padomes, darba grupas) u.tml.

3.3. Būvnieki

LAS veicina savstarpējas izpratnes veidošanu starp arhitektiem un būvniekiem, stimulējot dažādus saskarsmes pasākumus ar mērķi veidot vienotu izpratni par augstvērtīgas vides principiem.

Nepieciešamā rīcība:

dažādu semināru organizēšana un profesionālu kontaktu starp arhitektiem un būvniekiem nostiprināšana, kopīgas tēmas izstrāde tālākizglītības programmās, piedalīšanās būvnieku sabiedrisko organizāciju gada labāko būvju skašu žūrijās u.tml.

3.4. Citas vides veidošanā iesaistītās profesijas

Ņemot vērā mūsdienu arhitektūras starpdisciplināro raksturu, LAS veicina savstarpējas izpratnes veidošanu starp arhitektiem un radniecīgo, vides veidošanā iesaistīto profesiju pārstāvjiem, atbalstot un veicinot dažādus saskarsmes pasākumus ar mērķi panākt vienotu izpratni par augstvērtīgas vides principiem.

Nepieciešamā rīcība:

semināru un apmācības un pieredzes apmaiņas pasākumu veicināšana un organizēšana kopā ar nozarei radniecīgu profesiju pārstāvjiem (būvzinātniekiem, speciālo nozaru inženieriem, ekoloģijas speciālistiem u.c.), kā arī piedalīšanās nozares normatīvo aktu veidošanā u.tml.

3.5. Sabiedrība

LAS formulē un publiskajā telpā pauž viedokli par profesijas attīstībai un visai sabiedrībai svarīgiem jautājumiem un problēmsituācijām. LAS kā sabiedriska organizācija ir aktīva un pastāvīga sabiedrisko norišu dalībiece jautājumos, kas attiecas uz profesiju un LAS pamatnostādņēm. LAS aktīvi izzina sabiedrisko domu un visu iesaistīto pušu viedokļus un intereses, veicina dialogu ar sabiedrību un viedokļu izvērtēšanu profesionālajā darbībā.

Nepieciešamā rīcība:

sistemātiska informācijas par LAS pasākumiem, pieņemtajiem lēmumiem un aktuāliem notikumiem un par LAS biedru un profesijas brāļu sasniegumiem un veikumu izplatīšana sabiedriskajā informācijas telpā visas Latvijas teritorijā un starptautiskā mērogā. Domu apmaiņas un diskusijas par sabiedriski svarīgām, ar profesiju saistītām tēmām veicināšana.

4. LAS un vispārējās sabiedriskās tendences

4.1. Globalizācija

LAS uzsver, ka, iekļaujoties pasaules arhitektūras attīstības procesos un praksē, svarīgs mērķis ir lokālās identitātes un reģionālo īpatnību saglabāšana, veidošana un izkopšana. Rēķinoties ar

apstākli, ka pieaudzis profesionālās migrācijas apjoms, LAS tiecas aizsargāt vietējo profesionālo vidi, vienlaikus respektējot starptautisko organizāciju nostādnes profesionālās migrācijas jautājumos.

4.2. Tehnoloģiju attīstība

LAS atbalsta arhitektūras radošo procesu, kas balstās kā uz tradicionāliem un pārbaudītiem vides veidošanas paņēmieniem, tā arī uz jauniem tehnoloģiskiem sasniegumiem. LAS atbalsta Latvijas valstī radītās inovācijas, tajā skaitā kvalitatīva vietējā ražojuma būvindustrijas produkciju un tehnoloģijas.

4.3. Dabiskās vides saglabāšana

LAS iestājas par dabas saudzēšanu, iesakot izmantot videi draudzīgus risinājumus un materiālus un veicina ilgtspējīgas, resursu taupīgas un atbildīgas arhitektūras filozofiju un praksi.

4.4. Sociālekonomiskā attīstība

LAS iestājas par līdzsvarotu valsts attīstību, kuras mērķis ir pēc iespējas harmoniskāka sabiedrības sociāli ekonomiskā vide. LAS atbalsta sociālās un izglītības programmas, kas sekmē Latvijas kā atbildīgas un ilgtspējīgas valsts attīstību.